

ओपन माईक नेपाल बुलेटिनको तेस्रो अङ्कमा स्वागत छ। 'ओपन माईक' भूकम्प प्रभावित जिल्लामा चलेका हल्लाहरू तथा अन्योलपूर्ण सवाललाई एक ठाउँमा ल्याई त्यसभित्रको यथार्थ पता लगाएर मानवीय सहयोगका काम गरिरहेका संघसंस्थाहरू, सञ्चार माध्यम र स्थानीय समुदायलाई सहि सूचना पुऱ्याउनमा केन्द्रित छ। हल्ला फैलिर क्षति हुन नपाउँदै हल्ला र यथार्थ छुट्याएर सञ्चार माध्यमहरू र भूकम्प पिडितको हितमा काम गर्ने संघसंस्थाहरूलाई उपलब्ध गराउनु हाम्रो ध्येय हो।

हल्ला

भिमखोरी, काभ्रेपलाञ्चोक

“बल्लबल्ल लाइनमा बसेर रउटा भूकम्प पिडित कार्ड लिइयो। अब सरकारले नै हाम्रो राहदानी बनाइदिएर हामीलाई बिदेश पठाउँछ रे भन्ने सुनेको थिएँ। त्यहि भएर रु. १५ हजार नपाए पनि भूकम्प पिडित कार्ड लिन आएको। म विदेश जान पाउँछु होला नि अब ? नत्र घर कसरी बनाउने ? नभए यो कार्ड केमा काम लाग्छ र ?”

माङ्खा, सिन्धुपाल्चोक

“भूकम्प पिडितलाई क्यानडा सरकारले रोजगारीका लागि लान्छ रे भन्ने हल्ला छ। क्यानडा जानका लागि के गर्नुपर्ने होला ?”

यथार्थ

हालसम्म भूकम्प पिडितलाई बैदेशिक रोजगारीमा पठाउने सम्बन्धमा सरकारले बेग्लै योजना बनाएको छैन।

राहदानी बनाउने खर्च सरकारले बेहोर्दैन।

हालसालै श्रम तथा रोजगार मन्त्रालयले विभिन्न ७ वटा देशमा बैदेशिक रोजगारीमा जाने व्यक्तिका लागि श्रम स्वीकृति प्रदान गर्न रोजगारदाता कम्पनीले नै हवाई टिकट र मिसा शुल्क बेहोर्नु पर्ने सर्त लागु गरेको छ। तर, यो व्यवस्था भूकम्प पिडितका लागि मात्र होइन।

बैदेशिक रोजगारीका लागि जान चाहने व्यक्तिले स्वास्थ्य परिक्षण, अनुशिक्षण, बिमा, कल्याणकारी कोषमा योगदान, सेवा शुल्क र राहदानी खर्च समेत गरी लगभग २३ हजार सम्मको खर्च आफैले बेहोर्नु पर्छ।

नेपाल सरकारले नेपालीका लागि क्यानडामा रोजगारीको अवसर उपलब्ध गराउन केहि समय अघि देखि पहल गरिरहेको छ।

क्यानडाका श्रम मन्त्री केली लेइचले भूकम्प लगत्तै गरेको नेपालको अनौपचारिक भ्रमणका क्रममा क्यानडामा नेपालीलाई रोजगारीको अवसर दिने सन्दर्भमा छलफल भएको थियो।

त्यसपछि नेपाल सरकारले क्यानडा सरकारलाई पत्राचारको प्रकृया अघि बढाएको छ।

नेपालीलाई क्यानडामा रोजगारीको अवसर दिलाउने सम्बन्धमा हालसम्म उल्लेख्य उपलब्धि भएको छैन।

बुद्धि बहादुर खड्का
प्रवक्ता, श्रम तथा रोजगार
मन्त्रालय
९८४९३७२८९९

सवाल

पिपलडाँडा सिन्धुपाल्चोक

“भूकम्प गएको केहि महिनापछि सरकारले गरेको घोषणा अनुसार ऋण मिनाहा गर्नुपर्छ।”

इर्खु सिन्धुपाल्चोक

“सरकारले शुरुमा तै ऋण मिनाहाको कुरा गरेको थियो, त्यो गरिदिय हुन्थ्यो। सहुलियत दरमा ऋणको व्यवस्था गर्नुपर्छ।”

पांग्रेटार, सिन्धुपाल्चोक

“सरकारले दिने भनेको सरल कर्जाको बारेमा अहिलेसम्म केही प्रकृया शुरु भएको छैन। यसले गर्दा अन्यौल भएको छ।”

सारदा बतासे, काभ्रेपलाञ्चोक

“सरकारले घर बनाउन सहयोग गर्छ रे। ऋण पनि दिन्छ मन्छन्। यदि दियनन् भने ऋण गरेर भए पनि सानो बस्ने बास बनाउनु त परि हाल्यो नि। सधै कसरी बस्नु यो जस्ताको टहरामा ?”

सानो सिरुवारी, सिन्धुपाल्चोक

“सरकारले बिना व्याज ऋणको व्यवस्था गर्नुपर्छ।”

जवाफ

सरकारले जेठ ६ गते जारी गरेको भूकम्प पुनरोत्तर प्रतिकार्य तथा पुनर्लाम कार्ययोजनामा भूकम्प पिडितलाई अवस्था हरेर रु. ५० हजार सम्मको ऋण मिनाहा गर्ने उल्लेख छ। तर, त्यस पछिका निर्णय तथा आगामी आर्थिक बर्षको बजेटमा यस बारेमा उल्लेख छैन।

भूकम्पबाट घर भत्किएका परिवारका लागि सरकारले २ प्रतिशत व्याजदरमा घर कर्जा उपलब्ध गराउने निर्णय गरेको छ।

काठमाडौं उपत्यका भित्रका परिवारले रु. २५ लाखसम्म र बाहिरकाले रु. १५ लाखसम्मको ऋण सहुलियत दरमा लिन सक्नेछन्।

नेपाल राष्ट्र बैंकले ऋण उपलब्ध गराउने प्रयोजनका लागि निर्देशिका तयार गरी जारी गरिसकेको छ।

बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले ऋण दिने प्रकृया शुरु गरेपछि पिडित परिवारले ऋणका लागि आवेदन दिन सक्छन्।

वित्तीय संस्थाहरूले ऋण दिँदा घर निर्माणको प्रगतिका आधारमा कम्तिमा चार किस्तामा ऋण उपलब्ध गराउँछन्।

नगरपालिकाहरूले नयाँ घर बनाउनका लागि नक्सा पास गर्ने कार्य हाल रोकेको र सरकारले भूकम्प प्रतिरोधी घरको डिजाइन तथा नयाँ भवन संहिता सार्वजनिक नगरेकोले बैंकहरूले सहुलियतमा ऋण दिन थालेका छैनन्।

उपेन्द्र कुमार पौडेल

निर्देशक

नेपाल राष्ट्र बैंक

बैंक तथा वित्तीय संस्था

नियमन विभाग

काठमाडौं

०१-४४९९४०७

सवाल

महादेबस्थान, काभ्रेपलाञ्चोक

“सबैले अर्काको खेत भाडात्मा लिएर उत्पादन गरेका छौं। अब सरकारले दिइएको त्रिपाल पनि चुहिने भैसक्यो। अब कसरी उत्पादन गरेको अन्न जोगाउने? अन्न जोगाउन सकिँदैन होला।”

मुलपानी, धादिङ

“घरहरू पूर्ण रूपमा क्षति भएका कारण मकै कहाँ मित्र्याउने भन्ने समस्या देखिएको छ।”

सारदा बतासे, काभ्रेपलाञ्चोक

“बल्लबल्ल मित्र्याएको धान पनि जमरा भएर जाने भो।”

जवाफ

खाद्य सुरक्षाका दृष्टिले संवेदनशिल जिल्लाहरूमा जिल्ला कृषि विकास कार्यालयसँगको समन्वयमा मानवीय संघसंस्थाहरूले भूकम्प प्रभावित परिवारका लागि प्रत्येक बोरामा ९० किलो धान सञ्चित गर्न मिल्ने सुपर ग्रेन व्याग वितरण गरिरहेका छन्।

कृषि विकास मन्त्रालयले आफ्नै पहलमा पनि केहि भूकम्प प्रभावित जिल्लाहरूमा बर्से धान राख्नका लागि सुपर ग्रेन व्याग वितरण गरेको छ।

यस्तो बोरा बजारमा किन्न पनि पाइन्छ।

स्थानीय रूपमा उपलब्ध हुने खर, छ्वाली, पुराना जस्तापाता, त्रिपाल जस्ता सामग्री प्रयोग गरेर भएपनि अन्नको सुरक्षित भण्डारको व्यवस्था गर्न सकिन्छ।

उदयचन्द्र ठाकुर
प्रवक्ता, कृषि विकास मन्त्रालय
९८४९२७९२६९

महेन्द्र राज कौडाल
जिल्ला कृषि विकास कार्यालय
धादिङ
९८५९९२०९३०

सवाल

बुङ्कोट, गोरखा

“खानेपानीको समस्या साह्रै भयो । पानीको समस्या एकातिर त चर्पीको समस्या अर्कातिर भएर हैरान भएको छ ।”

धैबुङ र भोर्ले, रसुवा

“धोबी खोला मुहान गरी गाउँमा लगेको खानेपानीको मुल सुक्दै गएर पानीको अभाव छ ।”

यासा, सरमथली, भोर्ले, धैबुङ, गत्लाङ, गोलजुङ र चिलिमे, रसुवा

“खानेपानीको समस्याले गर्दा सरसफाई पनि प्रभावित भएको छ ।”

सलाङ, धादिङ

“वडा नं ३ आरुबासमा मुख्य समस्याको रूपमा खानेपानी देखिएको छ । खानेपानीको ७ वटा मुहान रहेकोमा २ वटा सुकेको छ ।”

जवाफ

सरकारको आगामी आर्थिक बर्षको बजेटमा भूकम्पका कारणले बिग्रिएका पानीका योजनाको मर्मत र पुननिर्माणका लागि बजेट विनियोजन गरेको छ ।

भूकम्पबाट अति प्रभावित १४ जिल्लामा लागत सहभागितामा आधारित खानेपानी परियोजना निर्माणका लागि उपभोक्ताले बेहोर्नुपर्ने रकमको ३० प्रतिशत सरकारले बेहोर्ने घोषणा गरेको छ ।

गोरखा जिल्ला खानेपानी, सरसफाई तथा ढल निकास डिभिजन कार्यालयले मुहान सुकेका र पानीको आपूर्ति अवरुद्ध भएका स्थानमा पानीको सहज आपूर्तिको लागि पाइप तथा विद्यालय र सिविरहरूमा लागि पानीको ट्याङ्की वितरण गरिरहेको छ ।

जिल्लाहरूमा खानेपानी तथा सरसफाई समूह अन्तरगत काम गरिरहेका संघसंस्थाहरूले पनि खानेपानीको समस्यामा रहेका समुदायमा पाइप वितरण तथा धारा मर्मत गरिरहेका छन् ।

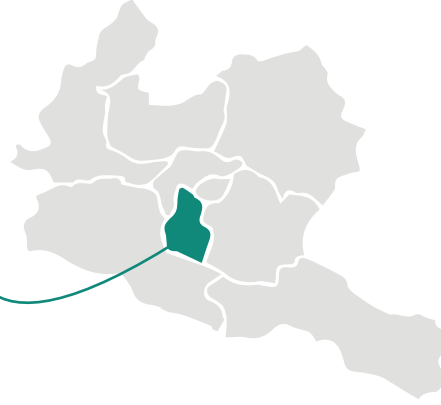
नारायण प्रसाद आचार्य
जिल्ला खानेपानी तथा सरसफाई
डिभिजन कार्यालय
गोरखा
९८५६०८०९६०

अनिता श्रेष्ठ
रसुवा प्रतिनिधी, सेम द चिल्ड्रेन
९८४९६९२८०९

सवाल

बडिखेल, ललितपुर

“यहाँका मानिसहरूले कार्डको महत्त्व बुझेका छैनन्, त्यसैले पैसा मात्र भए पुग्छ भन्छन्।”

जवाफ

भूकम्प पिडित परिचय पत्र पिडितका लागि महत्त्वपूर्ण छ। भूकम्प पिडितको पहिचान गर्नुका साथै पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माणमा परिचय पत्रले सरकारलाई मद्दत गर्छ। भूकम्प पिडितका लागि सरकारले तात्कालिक राहतका अतिरिक्त निम्न योजना बनाएको छ।

- भूकम्प पिडितलाई आवासीय घर निर्माणमा सरल कर्जा उपलब्ध गराउने
- घर निर्माणका लागि २ लाखसम्म सहयोग गर्ने
- विद्युत आपूर्ति नभएका स्थानका लागि सौर्य बत्ती तथा चुल्हो उपलब्ध गराउने
- पिडितलाई रोजगारीमूलक सिप बिकासका तालिम उपलब्ध गराउने

सरकार वा अन्य संघसंस्थाले उपलब्ध गराउने सहायता पाउन सम्बन्धित परिवार योग्य हो वा होइन यकिन परिचय पत्रका आधारमा हुन्छ। पिडित परिवारले पाउने नगद वा अन्य सहयोगको विवरण परिचय पत्रमा नै राखिन्छ।

यो अङ्कमा समेटिएका सवाल जिल्लामा रहेका स्वयं सेवकहरू र जिल्लामा कार्यरत विभिन्न संघसंस्थाका प्रतिनिधी तथा समूदायसँगको कुराकानीबाट प्राप्त भएका हुन्। असार २३ देखि ३० सम्म स्वयंसेवकहरूले १० जिल्लाका करिब ४५० जना स्थानीयबासीसँग कुराकानी गरी तयार पारेका टिप्पणीहरू यो बुलेटिनको सूचनाका प्रमुख स्रोत हुन्। विषयको महत्त्व र सान्दर्भिकतालाई ध्यान दिएर हल्ला तथा सवालहरू छनोट गरिएका छन्।

OPEN MIC NEPAL प्रस्तुत गर्ने संस्थाहरू

